

навчання. В ході проекту формується вчительське портфоліо, що вміщує необхідні методичні та дидактичні матеріали щодо організації начального проекту міждисциплінарного змісту, інформаційні матеріали, необхідні зразки оформлення учнівських матеріалів та критерії оцінювання. Виконується в малих групах для закріплення синергетичної взаємодії між студентами, як необхідне вміння консолідуватися з колегами в майбутній колективній процесійній діяльності.

Організація освітнього процесу на основі причинно-системного підходу відповідно моделі формування універсальної наукової картини світу дозволяє реалізовувати завдання цілісності світорозуміння на всіх рівнях змісту освіти.

Список використаних джерел

1. Гончаренко С.У. Формування у дорослих сучасної наукової картини світу : монографія. К., 2013. 220 с.
2. Добронравова І. С. Синергетика: становлення нелінійного мислення. К.: Лыбидь, 1990. 148с.
3. Колесник М.О., Поляков В.А. Моделювання наукової картини світу на основі універсального алгоритму всезагальних законів природи. *Всеукраїнський науково-практичний журнал «Директор школи, ліцею, гімназії». Спеціальний тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору».* №4. Кн. 2. Том III (85). К.: Гнозис. 2019. С. 405-422.

БІОЕТИЧНИЙ СВІТОГЛЯД ЯК ОСНОВА КОНСТРУЮВАННЯ ОНОВЛЕНОГО ЗМІСТУ БІОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В БАЗОВІЙ ШКОЛИ

Шевчук Д. Б., Степанюк А. В.

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

В сучасних умовах невизначеності напрямів розвитку світової спільноти, загалом та України, зокрема, все більше науковців починає усвідомлювати, що для того, щоб відновити порушений баланс між суспільством і природою необхідно змінити спосіб життя людини, включивши в практику її життєдіяльності екологічні імперативи. Складність ситуації

полягає в тому, що вони діють лише в суспільстві, якому притаманний відповідний світогляд і екологічна свідомість. Тому формування світогляду, який дозволив би формувати стосунки з іншими жителями планет Земля на науковій основі є актуальним завданням, без вирішення якого будь-який підхід до реалізації проблеми конструювання змісту освіти не буде цілісним з позиції педагогічної науки.

Найновіші дослідження хаосу і порядку в контексті сучасних уявлень про живу і самоорганізуючу систему Землі; переконливі докази існування необхідності та випадковості; модель нової самоорганізуючої «творчої» картини світу, яка включає всебічний взаємозв'язок всіх матеріальних, енергетичних та інформаційних феноменів; обґрунтування можливості стабільного розвитку людства лише в рівноважній (недеградованій) біосфері переконливо свідчать про те, що самим важливим для виживання сучасної цивілізації на планеті Земля є вирішення проблеми зміни людських цінностей. На їх основі необхідно здійснити формування стратегії поведінки в біосфері, структуру особистості, яка б приймала те, що мистецтво людського буття полягає в дотриманні правил, при яких сила самоорганізації в системах природи (включаючи і людський організм) може проявляти свою конструктивну дію, оскільки в людині закладений вищий параметр порядку, який концентрує творчий потенціал. Недотримання цих правил приводить до порушення рівноваги, що і відбулося в наш час, коли постало питання про виживання людства.

На нашу думку, одним із шляхів конструювання стратегії поведінки людини в біосфері, суспільстві, сім'ї є формування світогляду молоді на основі концепції біо(еко)центризму. До цього спонукає усвідомлення грандіозної складності життя в його земних біосферних межах, катастрофічних наслідків його підкорення і перетворення. Однак, попри всі глобальні зміни в пізнанні основ світостворення, сутності життя, ми і надалі намагаємось розв'язувати проблеми, які виникають перед людством, виходячи переважно знання про організаційний рівень організації життя, забуваючи про системно-структурну організацію біосфери, про існування на Землі цілісних, живих систем вищого рівня організації (виду, біосфери).

Біо(еко)центризм розглядає всі форми життя на Землі як рівноцінні й рівнозначні. Так, добробут та процвітання людства та інших форм життя на Землі мають свою внутрішню цінність, яка не визначається через поняття корисності для людини. Людина як один з біологічних видів не має жодних привілеїв щодо використання інших видів, а її вплив на природу має бути мінімальним.

Біологічна етика як наука про етичне ставлення до всього живого вивчає проблеми взаємовідносин людей, використання новітніх біотехнологій, допустимість маніпулювання людським матеріалом, а також проблеми взаємовідносин людини і тварин: допустимі форми спілкування з тваринами, форми їх використання, права людини у ставленні до тварин і її обов'язок перед ними. Етика ставлення до людей і етика ставлення до тварин – біоетика – мають однакову психічну основу – здатність співпереживати. Тому виховання у дітей доброго ставлення до тварин формує у них такі соціально важливі якості, як доброта, милосердя, співчуття, співпереживання, любов. А біоетичне виховання – це найбільш повне розв'язання завдань виховання і формування гармонійно розвиненої особистості.

Підвищення ролі біології у вихованні в учнів належного рівня екологічної культури, системного мислення, необхідність формування стратегії поведінки людини у біосфері зумовлює потребу оновлення змісту біологічної освіти. Тому викладання біології потребує включення в її курс етичних понять. Для учнів не так важливо отримати загальну інформацію про якийсь вид тварин, для них важливіше зрозуміти, що тварини мають самостійну цінність, що кожен вид має право на існування, і не тому, що приносить людині користь. Усвідомлення своїх правомірних дій до живої природи має стати нормою для кожного, тому, що кожна жива істота має права на визначений об'єм благ та умов життя. Саме такий біоцентричний підхід до потреб інших живих організмів сприяє вихованню етичного ставлення до них.

Нам потрібно ще багато вчитись, щоб пізнати закони природи, живучи за якими ми не дамо розірватися тій тоненькій ниточці, яка поки що ще пов'язує людство з джерелом його існування – Природою. Лише зрозумівши природу, людина

зрозуміє саму себе.

Список використаних джерел

1. Гершунский Б.С. Философия образования. М.: Московский психолого-социальный институт, Флинта, 1998. 432 с.
2. Єрмаков І. Г. Педагогіка життєтворчості: орієнтири для ХХІ століття: Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство: Наук.-метод. зб. К.: Контекст, 2000.С.18-19.
3. Степанюк А. В. Методологічні основи формування цілісних знань школярів про живу природу. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 1998. 164 с.

ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ КАРТИНИ СВІТУ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Бобецька Т. В.¹, Степанюк А. В.¹, Вавринів Л. А.²

*¹Тернопільський національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка*

²Тернопільської ЗОШ І-ІІІ ст. № 28

У Державному стандарті базової і повної середньої освіти зазначено, що одним з основних завдань реалізації змісту освітньої галузі в старшій школі є «оволодіння учнями науковим стилем мислення і методами пізнання природи, формування в них наукового світогляду, уявлень про сучасну природничо-наукову картину світу» (ПНКС). Одним із засобів її формування є система завдань.

Поняття «завдання» належить до загальнонаукових понять, воно використовується в різних науках. Вчені, методисти деколи з різних підходів трактують дане поняття. В одному всі одностайні, що використання завдань відіграє важливу роль у освітньому процесі. Відповідно завдання стають не тільки засобом навчання, але й об'єктом педагогічних досліджень. У зв'язку з цим виникає необхідність встановлення визначення самого поняття «завдання», оскільки, по-перше, різні автори, даючи характеристику та трактуючи дане поняття, беруть за основу визначення різні ознаки. Наприклад, завдання як засіб навчання, мета та форма діяльності суб'єкта; як відображення